

Granskning av arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Trelleborgs kommun

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte och revisionsfrågor	4
1.3. Genomförande och avgränsning	5
1.4. Revisionskriterier	5
1.5. Organisation	6
2. Kartläggning och analys	7
2.1. Kartläggning	7
2.2. Ärendestatistik	9
2.3. Bedömning	10
3. Handläggning och insatser	12
3.1. Kommungemensam metod	12
3.2. Arbetsprocesser och rutiner	12
3.3. Samverkan inom och utom socialnämndens verksamheter	16
3.4. Bedömning	18
4. Uppföljning och kontroller	20
4.1. Systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete	20
4.2. Uppföljning av arbetet	22
4.3. Egenkontroller och intern kontroll	25
4.4. Bedömning	25
5. Slutsats	27
6. Källförteckning	29
7. Revisionskriterier	30

Sammanfattning

På uppdrag av kommunrevisionen i Trelleborgs kommun har EY genomfört en granskning av socialnämndens arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Vår sammanfattande bedömning är att socialnämnden i viss utsträckning har ändamålsenliga rutiner och processer vad gäller hantering och uppföljning av ärenden som rör våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Bedömningen är att det pågår arbete med att möta och hjälpa individer som är eller varit utsatta för våld i nära relation men att nämndens styrning och uppföljning av arbetet behöver utvecklas.

Bedömningen grundar sig på granskningens fyra revisionsfrågor. I nedanstående tabell framgår huruvida revisionsfrågorna bedöms vara helt, delvis, eller ej uppfyllda. För närmare beskrivning av bedömning för respektive revisionsfråga, se respektive avsnitt samt slutsats i avsnitt 5.

Revisionsfråga	Svar och bedömning	
Finns aktuella kartläggningar och analyser av förekomsten av våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck?	Till viss del. Det finns en kartläggning från 2021 med viss analys av förekomsten av våld i nära relationer men kartläggningen omfattar främst våldsutsatta vuxna. Det saknas vidare en analys av huruvida kommunens insatser svarar mot behovet i kommunen.	
Är centrala arbetsprocesser och rutiner avseende våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck identifierade, dokumenterade och fastställda?	Till viss del. Centrala arbetsprocesser och rutiner avseende våld i nära relation finns i viss utsträckning identifierade och dokumenterade, men inte fastställda av nämnden. För hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutövare finns det inte identifierade och dokumenterade arbetsprocesser och rutiner. Vidare saknar vissa av nämndens verksamheter rutiner för att upptäcka förekomst av våld i nära relationer.	
Genomförs egenkontroller av utredningar och beslut?	Till viss del. Det saknas dokumenterade egenkontroller, stickprov eller interna kontroller som kan säkerställa tillräcklig kvalitet i utredning och beslut. Enligt uppgift läser samordnare alla utredningar och ärendegenomgångar genomförs men detta bedöms inte ske tillräckligt systematiskt, dokumenteras inte och resultatet delges inte nämnden.	
Sker uppföljning och utvärdering av arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck?	Nej. Socialnämnden inte tar del av någon regelbunden uppföljning av verksamhetens omfattning och kvalitet och arbetet finns inte beskrivet i varken delårs, årsrapport eller i nämndens kvalitetsberättelse.	

Vi rekommenderar socialnämnden att:

- ▶ Genomföra kartläggning som innefattar förekomsten av våldsutsatta såväl som barn som bevittnat våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutövare. Förslagsvis med bättre statistiska underlag och mer konkreta beskrivningar av förekomst och omfattning.
- ▶ Säkerställa att kartläggningen kompletteras med analys av huruvida kommunens insatser svarar mot behovet i kommunen.
- ▶ Fastställa rutiner för alla socialnämndens områden och för alla delar av ärendehandläggningen.
- ▶ Tillse att mål fastställs och följs upp och återsrapporteras till nämnden.
- ▶ Säkerställa att det genomförs systematiska och dokumenterade egenkontroller av verksamhetens arbete avseende våld i nära relationer.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Socialstyrelsen beskriver våld i nära relationer som ett omfattande samhällsproblem och ett hot mot utsattas, oftast kvinnor och barn, mänskliga rättigheter. Årligen utsätts cirka 75000 kvinnor för våld av sin partner eller en tidigare partner. Samtidigt bedöms var tionde barn ha upplevt våld i hemmet. Våld i nära relationer medför stora konsekvenser för den utsatta som ofta behöver vård, omsorg och skydd på såväl kort som lång sikt.

Regeringen beslutade 2016 om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor för perioden 2017-2027. Strategin omfattar även hedersrelaterat våld och förtryck. Hedersrelaterat våld och förtryck uppstår för att skydda eller återupprätta en familjs eller en släkts heder och sociala anseende. Till skillnad från våld i nära relationer sanktioneras det av ett kollektiv och utövas ofta av flera personer.

Den 1 november 2022 trädde Socialstyrelsens nya skrifter och allmänna råd (HSLF-FS2022:39) om våld i nära relationer i kraft. Av författningen framgår att socialnämnden ska fastställa mål för arbetet med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare samt beskriva när och hur målen ska uppnås. Socialnämnden ska även fastställa var i verksamheten ansvaret ska ligga för att utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare.

Begränsad kunskap om hederskultur och våld i nära relationer, tidspress i arbetet och att våldsutsatta ofta inte berättar att de har blivit utsatta, gör det svårt att upptäcka denna typ av våld. Det är därför viktigt att det inom socialtjänsten finns kunskap och förmåga att se tecken på och konsekvenser av utsatthet för våld. Att hantera konsekvenser av våldet utgör dock endast en del av arbetet. I den nationella strategin betonas vikten av det förebyggande arbetet och effektiva åtgärder för att förhindra att våld utövas. För att nå långsiktiga resultat behövs en effektiv samordning mellan aktörer. Av kommunrevisionens risk- och väsentlighetsanalys inför 2024 framgår att kommunen har en Familjevårdsgrupp som erbjuder stöd till våldsutsatta personer.

Mot bakgrund av ovanstående, samt kommunrevisionens risk- och väsentlighetsanalys för 2024, har revisorerna beslutat att granska socialnämndens arbete avseende våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningens övergripande syfte har varit att bedöma huruvida socialnämnden har ändamålsenliga rutiner och processer vad gäller hantering och uppföljning av ärenden som rör våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

I granskningen har följande revisionsfrågor besvarats:

- ▶ Finns aktuella kartläggningar och analyser av förekomsten av våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck?
- ▶ Är centrala arbetsprocesser och rutiner avseende våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck identifierade, dokumenterade och fastställda?
- ▶ Genomförs egenkontroller av utredningar och beslut?
- ▶ Sker uppföljning och utvärdering av arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck?

1.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen är avgränsas till att omfatta socialnämndens arbete med våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Granskningen har genomförts under perioden juni - november 2024 och omfattar i huvudsak verksamhetsåret 2024. Granskningen berör socialnämndens övergripande arbete med ett uttalat fokus på socialförvaltningens verksamhet inom Familjevårdsgruppen.

Granskningen har genomförts genom dokumentanalys, insamling av statistik och intervjuer med relevanta nyckelfunktioner inom socialnämndens förvaltning. Dokumentstudierna föranleddes av en dokumentationsinsamling av relevant underlag så som handlingsplaner, rutiner och statistik. Intervju med ledningen för avdelningen individ och familjeomsorg och familjevårdsgruppen har genomförts för att kartlägga mål, rutiner och arbetssätt. Intervju med medarbetare i familjevårdsgruppen syftade till att kartlägga hur arbetet bedrivs i praktiken. Vi har även intervjuat medarbetare inom enheten för beroende- och vuxenenheten för att kartlägga hur arbetet inom andra delar av socialtjänsten än de direkt berörda, arbetar med att upptäcka våldsutsatta och våldsvärkare som de kommer i kontakt med. För fullständig lista över intervjuade se kapitel 6 källförteckning.

Granskningsrapporten har varit föremål för intern kvalitetsgranskning och har även skickats ut till samtliga intervjupersoner för sakgranskning.

1.4. Revisionskriterier

Granskningens bedömningar utgår från kommunallagen (2017:725) som övergripande revisionskriterium där det framgår att nämnderna inom sitt ansvarsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer, samt i enlighet med lagar och författningar som gäller för verksamheten.

I övrigt utgår granskningens bedömningar avseende arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld från följande revisionskriterier, för att läsa mer om revisionskriterierna se avsnitt 7.

- ▶ Socialnämndens reglemente
- ▶ Socialtjänstlag (2001:453), särskilt följande delar:
  - 3 kap. Vissa uppgifter inom socialtjänsten, m.m.

- 2 kap. Kommunens ansvar
- 5 kap. Våldsutövare
- 11 kap. Handläggning av ärenden
- ▶ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer, särskilt följande delar:
  - 2 kap. Socialnämnden ansvar för planering och styrning
  - 4 kap. Socialnämndens utredning av våldsutsatta vuxna
  - 5 kap. Socialnämndens utredning av våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld
  - 6 kap. Socialnämndens insatser
- ▶ Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, särskilt följande delar:
  - 3 kap. Ansvar för och användning av ett ledningssystem
  - 4 kap. Ledningssystemets grundläggande uppbyggnad
  - 5 kap. Systematiskt förbättringsarbete
  - 7 kap. Dokumentationsskyldighet

1.5. Organisation

Socialförvaltningens verksamheter är indelad av fyra avdelningar varav en avser ansvarsområdet individ och familjeomsorg (IFO). IFO-avdelningen leds av en avdelningschef och består av sex enheter, med respektive en ansvarig enhetschef. Inom avdelningen finns även en verksamhetsutvecklare. Enheterna är organiserade efter följande ansvarsområden:

- ▶ Socialpsykiatriska enheten
- ▶ Beroende- och vuxenenheten
- ▶ Mottag- och utredningsenheten
- ▶ Familjehem- och familjerättsenheten
- ▶ Råd och stödenheten (familjevåld)
- ▶ Förebyggande enheten Barn och unga

Inom råd och stödenhet finns en särskild familjevåldsgrupp (FVG) som erbjuder hjälp och stöd till personer som levt eller har levt i en relation där det förekommer eller har förekommit våld. Familjevåldsgruppen kan erbjuda insatser i form av skyddat boende för våldsutsatta personer, individuella samtal, rådgivning, krisbearbetning och stöd till barn som upplevt våld i nära relation. Enligt kommunens webbplats är FVG:s målgrupp personer som:

- ▶ lever eller har levt i en destruktiv relation,
- ▶ känner sig otrygga, rädda eller hotade i en nära relation,
- ▶ är eller har varit utsatta för fysiskt eller psykiskt våld av närstående,
- ▶ använder eller har använt fysiskt eller psykiskt våld mot närstående, samt
- ▶ har svårt att hantera sin ilska och aggressivitet.

2. Kartläggning och analys

I detta avsnitt besvaras revisionsfrågan om det finns aktuella kartläggningar och analyser av förekomsten av våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld.

2.1. Kartläggning

Under 2021 genomfördes en kartläggning av våld i nära relationer i Trelleborgs kommun. Kartläggningen sammanställdes av FVG:s samordnare och beslutades av IFO:s ledningsgrupp januari 2022. Kartläggningen avser utsatta vuxna och utgår huvudsakligen ifrån informationen inhämtat från FVG:s socialsekreterare och medarbetare inom IFO. Samtal har även förts med polisens brottsoffersamordnare och en enkät har genomförts för IFO:s medarbetare under april 2021.

Intervjuade uppger att kartläggningen är den första som gjorts av sitt slag i kommunen. Det finns i dagsläget ingen planerad tidsram för när en ny kartläggning ska genomföras, men uppfattningen är att årligen är för tätt. Intervjuade uppger att det var svårare än väntat att få statistik från polisen. Av kartläggningen framgår att polisen inte för lokal statistik över anmälda brott utan utgår ifrån offentliga statistik från Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Med hänvisning till BRÅ:s hemsida framgår det att den då befintliga statistiken för kommunen valts att inte tas med¹. Enligt uppgift togs statistiken inte med på grund av att den inte skulle ha gett en rättvis bild av den faktiska förekomsten av våld i nära relation.

Det framgår att mottag- och utredningsenheten under 2021 hade ett rekordhög inflöde av ärenden gällande både barn och ungdomar. En del av ökningen avser barn som är våldsutsatta eller har bevittnat våld. Bedömningen görs att det går att anta att det i dessa familjer också funnits våldsutsatta vuxna i behov av insatser.

Insatser för våldsutsatta

Av kartläggningen framgår de insatser som erbjöds vid tiden för kartläggningen. För våldsutsatta erbjöds samtalsstöd, internt skyddat boende samt externt skyddat boende. Under 2021 skedde samtalskontakt med en man och övriga klienter var kvinnor. Vid genomförandet av kartläggningen beskrivs en upplevd otillräcklighet avseende personalens möjlighet att erbjuda samtalsstöd till utsatta kvinnor med behov av samtal flera gånger i veckan. Delvis på grund av tidsbrist men även då det inte uppges vara socialsekreterarnas direkta kompetensområde. Det uppges att det inte finns någon verksamhet som tydligt täcker behovet. Vid sakgranskningen uppger verksamheten att kvinnor med behov av samtal flera gånger per vecka kan få detta. Dock har arbetet med arbetsmarknadsförvaltningen utvecklats sedan kartläggningen genomfördes för att tillgodose de utsatta kvinnornas behov av praktiskt stöd.

---

¹ Sedan 1 januari 2019 beslutades om en förändrad indelning av relation gällande misshandel. En varierande tillämpning av indelningarna begränsar statistikens jämförbarhet för perioden 2018-2020.

För vissa klienter erbjuder socialsekreteraren att samtalen ska beviljas som bistånd. Då inleds en utredning, bistånd beviljas och samtalskontakten dokumenteras löpande. Syftet med samtalsstöd som biståndsinsats är att kunna dokumentera farlighetsbedömningar, erbjudande om skydd och klientens inställning till detta och klientens berättelser. Samtalsstöd ges av socialsekreterare som är socionomer med erfarenhet av arbete inom området våld i nära relationer. Vid genomförandet av kartläggningen har de inga specifika vidareutbildningar kring samtal med våldsutsatta. För att utveckla verksamheten kring samtalsstöd för våldsutsatta framgår det att skulle vara värdefullt med vidareutbildning för socialsekreterare.

Insatser för våldsutövare

I kartläggningen framgår att kommunen erbjuder stöd och behandling till våldsutövare som vill förändra sitt våldsamma beteende. De senaste åren har samtalsmottagningen haft två medarbetare som arbetat med våldsutövare enligt metoden *Alternativ till våld*² (ATV). Därtill har även FVG:s socialsekreterare erbjudit samtalsstöd till våldsutövare, utan att ha särskild vidareutbildning kring målgruppen. Under 2021 utbildades två socialsekreterare i metoden *Samtal om våld*³ och den tredje utbildas i ATV. Det framkommer att FVG tillsammans med samtalsmottagningens medarbetare behöver arbeta fram riktlinjer för arbetet med våldsutövare. Några sådana riktlinjer finns inte i dagsläget.

Särskilt utsatta grupper

Under avsnittet om särskilt utsatta grupper framgår att individbaserad systematisk uppföljning är ett sätt att kartlägga i vilken grad särskilt utsatta grupper söker stöd. Till utsatta grupper räknas exempelvis den som är äldre, funktionsnedsatt, om man har utländsk bakgrund, är i aktivt beroende, är utsatt för diskriminering på grund av sin sexuella läggning eller utsatt för hedersrelaterat våld. Under 2022 har ett utvecklingsarbete skett avseende insamling och analys av material (läs mer i avsnitt 4.2 Uppföljning av handlingsplaner).

Från insamlingen framgår att det är vanligt förekommande att personer med utländsk bakgrund och personer som lever i hederskontext får kontakt med FVG. Samtlig personal i FVG uppges ha kännedom om hedersrelaterat våld och förtryck samt erfarenhet av att arbeta med detta.

Den enkät som genomfördes med alla IFO:s medarbetare som en del av kartläggningen, syftade till att dels kartlägga IFO:s arbete med att upptäcka och motverka våld i nära relation och hedersrelaterat våld, dels få en uppfattning om medarbetarnas upplevda kompetens och behov av kompetensutveckling. I enkäten fick medarbetarna svara på huruvida de har mött vuxna som utsatts för

---

² Alternativ till våld (ATV) är en metod för behandling av våldsutövare som började utvecklas som en försöksverksamhet i Norge i slutet av 1980-talet.

³ Samtal om våld bygger vidare på principerna från ATV med tillägg av motiverande samtal, KBT, mindfulnessbaserade terapiformer och affektfokuserad terapi.

hedersrelaterat våld samt mött vuxna utsatta för våld i nära relationer. Av resultatet uppgav 28 procent av de svarande att det aldrig mött en vuxen utsatt för hedersrelaterat våld, i jämförelse med 6 procent som aldrig mött en vuxen utsatt för våld i nära relationer.

Sammanfattning av kartläggningen

Kartläggningen avslutas med en sammanfattning där bedömningen görs att FVG har ett utbud av insatser som matchar våldsutsatta vuxnas behov av stöd och skydd i hög grad. Kartläggningen har identifierat ett antal utvecklingsområden. Bland annat framgår det att samverkan inom IFO och med externa aktörer behöver utvecklas och arbetas vidare med. Inte minst samverkan med mottagning- och utredningsenheten som gör risk- och skyddsbedömningar för barn. Det framgår även att FVG i samband med kartläggningen ingått i SKR:s projekt avseende individbaserad uppföljning avseende våldsutsatta (läs mer i avsnitt 2.3 Ärendestatistik). Därtill lyfts även vikten av att personal känner sig trygga med att prata om våld och har rätt kunskap för att kunna arbeta med FREDA-kortfrågor⁴.

2.2. Ärendestatistik

Enligt uppgift sker det ingen systematisk eller regelbunden sammanställning av statistik avseende våldsärenden eller återkoppling till socialnämnden. Intervjuade uppges att viss statistik går att hämta från systemet LifeCare, till exempelvis avseende placeringar. Statistik avseende placeringar uppges följas upp månadsvis på ledningsnivå, det finns dock inget dokumenterat av dessa månadsuppföljningar utan det återrapporteras muntligt vid sittande möte.

Efter vår förfrågan har det inom ramen för granskningen tagits fram statistik avseende vuxna som sökt stöd hos FVG samt utredningstider för vuxna. Statistiken avseende vuxna som sökt stöd hos FVG avser perioden 2020-2023 samt 2024 fram till juni, se tabell 1. Av underlaget framgår att statistiken inte är jämförbar över tid till följd av ett systembyte under 2022⁵. För åren 2022 och 2023 kan vi notera en minskning avseende antal unika individer placerade i skyddat boende samt totala antalet inkomna ärenden, se tabell 1.

Tabell 1. Antal individer och ärenden inom familjevåldsggruppen 2020-2024

Antal	2020	2021	2022	2023	Jan-jun 2024
Unika individer utan bistånd - samtalsmottagning (våldsutsatta och våldsutövande)	53	45	-	-	-

⁴ På uppdrag av regeringen har Socialstyrelsen utvecklat FREDA som är standardiserad bedömningsmetod för i socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer. FREDA består av tre instrument med tillhörande manual för användningen.

⁵ Tidigare användes systemet ProCapita, idag används systemet LifeCare.

Unika individer placerade i skyddat boende (våldsutsatta)	15	14	17	11	7
Samtliga inkomna ärenden - samtalsmottagning och placering i skyddat boende (våldsutsatta)	-	-	71	54	28

Källa: Statisk sammanställd inom ramen för granskningen, augusti 2024.

Intervjuade uppger att antalet våldsutsatta kan variera både upp och ner kvartalsvis och halvårsvis. Vid jämförelser bakåt i tiden är uppfattningen att nivån är någorlunda samma, men med vissa skillnader mellan åren. Det uppges svårt att se ett tydligt mönster och orsaker till variationen. Vidare uppges inte någon direkt ökning ha rapporterats under eller efter pandemin. Under 2022 sågs en stor ökning av antalet ärenden men inget mönster har identifierats.

Statistiken avseende utredningstider avser helåret 2023 och 2024 fram till juni, se tabell 2. Då vi inte har statistik för ett helår att jämföra med går det inte att dra några säkra slutsatser över utvecklingen. Nuvarande statistik indikerar dock att utredningstiden i snitt har varit längre. Intervjuade uppger dock att relationen mellan behov och resurser i dagsläget är balanserad och att det inte har funnits någon kö till FVG.

Enligt uppgift görs placering under pågående utredning om behovet förekommer.

Tabell 2. Utredningstid våldsärenden, antal dagar

Utredningstid - antal dagar	2023	jan-jun 2024
Medel	70	89
Median	71	98
Kortast	1	2
Längst	168	179
Totalt antal utredningar	14	8

Källa: Statisk sammanställd inom ramen för granskningen, augusti 2024.

2.3. Bedömning

Det är vår bedömning att det i viss utsträckning finns en aktuell kartläggning och en viss analys av förekomsten av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialstyrelsen föreskriver (HSLF-FS 2022:39) att socialnämnden fortlöpande bör kartlägga förekomsten av våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Den senaste genomförda kartläggningen från 2021 har ett uttalat fokus på utsatta vuxna. Ett avsnitt avser barnperspektivet i våldsärenden men inkluderar inte en kartläggning av barn som bevittnat våld. Det finns inte heller en redovisning av omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck då den typen av våld uppges svårt att följa upp. Detta bedöms som en brist.

I kartläggningen redogörs för vilka insatser som finns för våldsutövare men inte någon kartläggning av förekomsten av våldsutövare. Kartläggningen saknar överlag statistik för förekomsten av våldsärenden i kommunen. Kartläggningen bör kompletteras med bättre statistiska underlag samt mer konkreta beskrivningar av förekomst och omfattning för att skapa en större förståelse för det faktiska behovet i kommunen. En framtida kartläggning bör även inkludera förekomsten av våldsutsatta barn och våldsutövare.

Även om statistiken mellan åren inte är fullt ut jämförbar emellan, behöver kartläggningen också analysera orsaken till det eventuellt ökande eller minskande antalet unika individer. Det vill säga om det är färre som utsätts för våld i nära relation och hedersrelaterat våld eller om det beror på att verksamheten är sämre på att upptäcka och nå ut till våldsutsatta.

Socialstyrelsen (HSLF-FS 2022:39) föreskriver även att socialnämnden ska analysera om utbudet av insatser som erbjuds våldsutsatta och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen. I dagsläget saknas en sådan analys samtidigt som det framkommer behov vid intervjuerna som inte fullt ut motsvaras av vad verksamheten kan erbjuda.

3. Handläggning och insatser

I detta avsnitt beskrivs handlägningsprocessen för ärenden som inkluderar våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtyck samt de insatser som finns. Därmed besvaras revisionsfrågan *om centrala arbetsprocesser och rutiner finns identifierade, dokumenterade och fastställda*.

3.1. Kommungemensam metod

I maj 2020 inkom ett initiativärende till kommunstyrelsen avseende stärkt arbete i frågan om mäns våld mot kvinnor. Kommunstyrelsens ordförande gav i juni 2021 kommundirektören i uppdrag att samarbeta med berörda förvaltningar och ta fram en metod för att förebygga våld i nära relation i Trelleborgs kommun. För framtagandet av metoden tillsattes en samverkande arbetsgrupp med representanter från bildningsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen samt socialförvaltningen. Från maj 2022 finns en kommungemensam metod för att förebygga våld i nära relationer, vilken fastställdes av kommunstyrelsen i oktober 2022.

I metoden definieras våld i nära relationer innefatta psykiskt, fysiskt, socialt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld mot en närstående. Hedersrelaterat våld definieras som våld som utförs för att upprätthålla en familjs heder och sociala anseende. Metoden syftar till att förebygga våld i nära relationer genom insatser inom flera av kommunens förvaltningar med fokus på områdena: utbildning, undervisning och kommunikation. Arbete utgår ifrån en samverkan mellan skola, fritid och socialtjänst med insatser inom områdena de tre områdena. Varje område har i sin tur aktiviteter kopplade till sig. Socialtjänstens aktiviteter framgår av bilaga 1.

3.2. Arbetsprocesser och rutiner

Familjevårdsgruppen (FVG) har öppen rådgivning en timme varje tisdag och torsdag. Vid dessa tider kan de svara på frågor och funderingar kring våld i nära relation, ge rådgivning samt boka in tid till samtalsmottagning. Intervjuade uppger att besök i verksamheten ofta föranleds av ett telefonsamtal. Om en klient kontakter FVG på andra tider når de en röstbrevlåda, varpå samordnare eller socialsekreterare ringer upp. Verksamheten har inte resurser att ha en bemannad telefon utöver de två dagar i veckan som de erbjuder öppen rådgivning.

För barn och unga som upplevt våld i nära relation erbjuds individuella samtal och gruppverksamhet. För individuella samtal används metoden Trappan⁶ som erbjuds

---

⁶ Trappan består av 8-12 samtal och är en modell som bygger på att praktisk stödja barn och låta dem bearbeta sina upplevelser.

till barn och unga 6-18 år. Barngruppen Lejonet erbjuder ett pedagogiskt stöd- och utvecklingsprogram för arbete i grupp för åldern 7-12 år.

I april 2024 trädde förändringar i socialtjänstlagen i kraft avseende bland annat placeringsbeslut för barn som följer med en förälder till ett skyddat boende.⁷ Dessa behöver egna individuella beslut och kan inte som tidigare ofta skett, inkluderas i beslutet om att placera föräldern som är utsatt för våld. Vid intervjuer uppges att detta ställt nya krav på samverkan mellan FVG och mottag- och utredningsenheten.

Lagändringen innebär också att skyddat boende blir tillståndspliktig verksamhet. Det krävs tillstånd från Inspektionen för vård- och omsorg (IVO) för att bedriva enskild verksamhet i form av skyddat boende och kommuner som har sådan verksamhet ska anmäla det till IVO. Uppfattningen vid intervjuerna är att FVG inte kommer ha några bekymmer med att möta exempelvis de nya kompetenskraven som ställs men att det innebär ökade krav på personaltäthet och bemanning på boendet.

Av socialnämndens kvalitetsledningssystem från 2023 framgår att varje verksamhet behöver bedöma vilka processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Dessa ska regelbundet följas upp för att möjliggöra vidareutveckling av verksamheten. För arbetet med våldsärenden finns det ett antal styrdokument och rutiner framtagna, dessa redovisas för nedan.

Handlingsplan våld i nära relationer

I augusti 2022 beslutade IFO:s ledningsgrupp om handlingsplan för IFO:s arbete med våld i nära relationer. Intervjuade uppger att socialnämndens övriga avdelningar inte hade en motsvarande handlingsplan och IFO ville inte vänta med att komma igång med arbetet och därav togs beslut att ta fram en egen handlingsplan.

Handlingsplanen utgår ifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4)⁸. Handlingsplanen syftar till att redogöra för IFO:s övergripande mål med arbetet, förtydliga ansvar och ge riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas. Visionen är att alla former av våld i nära relation ska upphöra och till visionen har ett antal mål definierats vilka sammanfattats nedan.

- ▶ Arbetet mot våld i nära relationer ska genomsyras av ett helhetsperspektiv med både de som är utsatta, utövar våld och barn som upplevt våld.
- ▶ Alla våldsutsatta får det stöd och den hjälp som de behöver oavsett ålder och kön, utländsk bakgrund, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller missbruk och beroende.
- ▶ Alla barn som utsatts för eller upplevt våld mot närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.
- ▶ Att verka för att alla personer som utövar våld söker och får det stöd och den hjälp som de behöver.

---

⁷ Den 1 april 2024 trädde nya bestämmelser i kraft i bland annat socialtjänstlag (SoL 2001:453), socialtjänstförordningen (SoF 2001:937) och lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

⁸ Gällde fram till 1 november 2022, ersatts med HSLF-FS 2022:39.

Det framgår inte hur målen ska mätas eller följas upp eller när detta ska ske.

Vidare framgår att samtliga enheter inom IFO har ansvar för att screena både barn och vuxna för våld i nära relationer och ha uppdaterade rutiner för detta. FVG ansvarar för att erbjuda alla vuxna som är utsatta för våld i nära relation det stöd och hjälp som de har behov av samt erbjuda stöd och insatser till våldsutövare. Enhetschefer ansvarar för att säkerställa att all personal har grundläggande kompetens om våld i nära relationer, minst motsvarande Nationellt centrum för kvinnofrids webbkurs om våld. Det framgår också att FVG ska internt inom sin avdelning erbjuda information om våld i nära relation och om de insatser som verksamheterna erbjuder samt erbjuda rådgivning till andra verksamheter vid behov.

Av handlingsplanen framgår att all personal inom socialtjänstens verksamhetsområde som får kännedom om att ett barn kan vara våldsutsatt eller kan ha bevittnat våld ska informera mottagnings- och utredningsenheten. Mottagnings- och utredningsenheten ansvarar för att alla barn som utsatts för eller upplevt våld i nära relation erbjuds det stöd och hjälp som de bedöms ha behov av. Om det förekommer våld i nära relation i en familj ska samtliga berörda enheter arbeta tillsammans enligt rutinerna för intern samverkan.

Ärendeflöde gällande våldsutsatta

För FVG finns det ett framtaget ärendeflöde för våldsutsatta från december 2019. Ansvarig för rutinen är enhetschefen för råd- och stödenheten. Intervjuade uppger att rutinen regelbundet ses över men att det inte har funnits något behov att revidera den. Av flödesschemat framgår att när ett ärende inkommer gör gruppen en första bedömning av ärendet. Om det förekommer oro för barn görs det orosanmälan till utredningsenhetens mottag.

Om det finns kända risker görs en bedömning utifrån situationen. En FREDA-farlighetsbedömning kan vara aktuellt. Beroende på utfall genomförs också en säkerhetsplanering. I pågående samtalskontakt där personen tackar nej till utredning eller placering ska det dokumenteras på inskrivningsblanketten. Beroende på riskbedömningens utfall kan biståndsbedömd insats bli aktuellt.

Tabell 3. Ärenden som inte leder till utredning

Ärende	Insats som erbjuds	Riskbedömning	Dokumentation
Behov av rådgivning/ information	Rådgivande/ informerande samtal	Görs vid indikation på: Pågående fysiskt/ sexuellt våld	Minnesanteckningar förvaras i aktskåp. Ingen journalföring.
Behov av individuellt stöd (låg risk för våld)	Individuellt utformat stöd	Risk för fysiskt/ sexuellt våld	
Behov av individuellt stöd	Individuellt utformat stöd	Socialekreterares oro för dödligt våld	

(risk för våld, saknas
samtycke)

Motivationsarbete
till utredning/
placering görs

Partner är oberäknelig,
har missbruk, psykisk
sjukdom, utövar kontroll

Källa: Familjevårdsgruppen ärendeflöde gällande våldsutsatta, 2019-12-13.

Tabell 3. Ärenden som leder till utredning

Ärende	Insats	Riskbedömning	Dokumentation
Behov av individuellt stöd och placering (<i>hög risk för våld</i>)	Biståndsbedömd insats utifrån behov Motivationsarbete till placering görs	Görs kontinuerligt. Vid behov säkerhetsplanering, samt erbjuda placering.	Genomförandeplan. Riskbedömning och säkerhetsplanering dokumenteras. Uppföljning var X månad.
	Placering och ev. biståndsbedömd insats Ev. extern placering.		Genomförandeplan. Uppföljning var X månad.

Källa: Familjevårdsgruppen ärendeflöde gällande våldsutsatta, 2019-12-13.

Misstanke om brott mot barn

Vid ärenden avseende misstanke om brott mot barn finns en framtagen rutin. Efter att anmälan inkommit och aktualiserats av det s.k. mottaget ska det inledas utredning. Vidare framgår att skyddsbedömning ska göras och beslut tas om eventuella omedelbara åtgärder. Verksamheten tar också ställning till eventuell polisanmälan.

För skyddsbedömning finns separat rutin. Vid inkommen anmälan ska skyddsbedömning göras samma dag eller senast dagen efter. Skyddsbedömningen ska dokumenteras i ett aktualiseringsdokument. Ett barns behov av skydd behöver bedömas kontinuerligt under en pågående utredning eller insats. All ny information som tillkommer ärendet ska socialsekreteraren ta ställning till och ska alltid dokumenteras.

I samma enhet som FVG finns verksamheten Barnahus Söderslätt som tar emot barn och unga som misstänkts blivit utsatta för brott. Barnahus Söderslätt är ett samarbete mellan polis, Åklagarmyndigheten, barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänsten i Trelleborg, Svedala och Vellinge kommun. Vid inkommen anmälan om våld eller sexuella övergrepp till socialtjänsten eller polisen, samlas olika professionerna på Barnahus i ett samråd för att gemensamt planera åtgärder. Barnahus består av fyra delar där vart och ett representeras av myndigheter med olika ansvarsområden. Vid inkommen anmälan kontaktar samordnaren socialtjänsten och bjuder in till samråd. Av rutinen framgår en beskrivning för hur samråd och akuta samråd går till. Intervjuade uppger att Barnahus regelbundet informerar om FVG:s verksamhet och kan slussa vidare vuxna till FVG för samtalsstöd. Det uppges att samarbetet fungerar väl och att insatser samordnas

efter familjernas behov, men att arbetsformerna har behövt anpassas efter gällande sekretesslagstiftning.

Gemensamma placeringar skyddat boende

För ansökan och bedömning av behov av skyddat boende finns framtagna rutiner. Vid ansökan om skyddat boende där det finns barn under 18 år i familjen ska FVG kontakta mottaget eller ansvarig socialsekreterare omgående för att aktualisera barnet. Om kontakt eller ansökan först kommer till mottag- och utredningsenheten ska enheten omgående ta kontakt med FVG. FVG och mottag- och utredningsenheten ska sedan ha ett gemensamt möte med klienten. FVG gör sedan en bedömning huruvida det finns behov av skyddat boende för den vuxne och mottag- och utredningsenheten gör en individuell behovsprövning för barnet och ska sedan delge varandra. Vid ärenden där det förekommer olika bedömningar ska ärendet lyftas till chefsnivå för gemensam diskussion.

För placering av barn i skyddat boende finns en framtagna checklista som stöd. Av checklistan framgår vad som ska göras alternativt säkerställas. Det finns även framtagna rutiner avseende uppföljning av ett barns situation efter avslutad utredning samt placering. Av rutinen framgår möjlig uppföljning efter avslutad utredning samt placering enligt SoL. Det framgår även uppföljning efter avslutad vård enligt LVU, vilket är en skyldighet.

Insatser för våldsutövare

Intervjuade uppger att metoden *Samtal om våld* används vid stödsamtal med våldsutövare. Metoden är en samtalsserie som syftar till att nå en beteendeförändring och att våldet ska upphöra. Samtalen sker cirka en gång i veckan och dokumenteras i form av minnesanteckningar vilka bevaras fysiskt i ett arkivskåp.

Våldsutövare och våldsutsatta får sitt stöd och insatser i samma lokaler. Intervjuade uppger att det inte är ett problem men kräver god dialog med varandra för att det inte ska bokas in besök där våldsutsatta ska riskera att träffa den som utsätter hen för våld.

3.3. Samverkan inom och utom socialnämndens verksamheter

Av kvalitetsledningssystemet från 2023 framgår att det inom socialförvaltningen ska finnas gemensamma processer och rutiner mellan och inom avdelningarna för att stärka samverkan och tydliggöra det gemensamma uppdraget. Av underlag och intervjuer framkommer att det inte finns gemensamma rutiner inom förvaltningen avseende våldsärenden. Intervjuade uppger att förvaltningens olika avdelningar i olika utsträckning har egna rutiner.

Intervjuade inom FVG uppger att det finns en god samverkan med beroende- och vuxnenheten. För beroende- och vuxnenheten och socialpsykiatri finns det framtagna rutiner avseende våld i nära relation från december 2023. Av rutinen

framgår att enheten vid information om att en vuxen blir eller har blivit utsatt för våld i nära relation ska göras en bedömning av behovet för stöd, skydd och akut hjälp. Screeningen ska genomföras av handläggare utifrån FREDAs kortfrågor. Vid intervju uppges det att enheten i samtliga av sina utredningar genomför screeningar. I nyanställdas introduktionsplan ingår utbildning hos Socialstyrelsen avseende FREDAs kortfrågor. I enhetens utredningar används bedömningsmetoden ASI⁹ där det också ingår frågor avseende utsatthet för våld. Om den vuxne samtycker kan samverkan inledas med familjevårdsgruppen.

Av kartläggningen från 2021 framgår att det finns en samverkansgrupp med representanter från kommunen, regionen, polisen samt socialtjänsten i Svedala och Vellinge kommun, polisen, regionen och kvinnojouren Söderslätt. Gruppen träffas två gånger per termin. I gruppen ingår även Barnhus Söderslätt och olika representanter från civilsamhället. Samverkansgruppen syftar till att bidra till ett helhetsperspektiv på våld i nära relationer, skapa gemensamma strategier och kanaler mellan verksamheterna, utbyta erfarenheter och kunskap samt göra gemensamma informations- och utbildningssatsningar. Intervjuade uppger att det finns en god samverkan i gruppen.

Intervjuade uppger att det har hållits i workshops tillsammans med Resurscentrum Heder avseende hedersrelaterat våld och förtryck. Enligt uppgift finns det också ett nära samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen i de fall de kommer i kontakt med våldsutsatta. Personal hos arbetsmarknadsförvaltningen har fått utbildning av FVG och inom ramen för Tryggare Trelleborg. Det uppges också finns en tät dialog med trygghetssamordnaren i kommunen som arbetar med det brottsförebyggande arbetet, där våld i nära relation ingår.

Tryggare Trelleborg

I kommunen beskrivs det finnas ett långsiktigt brottsförebyggande arbete i samverkan Tryggare Trelleborg där kommunala verksamheter och polisen ingår. Syftet är att arbeta för en ökad grad av trygghet och välmående. Tryggare Trelleborg leds av en styrgrupp från kommunledningsgruppen och har en tillhörande strategisk grupp. Strategiska gruppen ansvarar för att formulera mål, uppdrag, följa upp och återrapportera till kommunledningsgruppen fyra gånger per år.

Arbetet är uppdelat i sex fokusområden varav ett avser våld i nära relationer. Till fokusområdet finns det för 2023 fem mål. I en presentation som kommunledningsgruppen tog del av vintern 2024 framgår uppföljning av dessa mål. Samtliga av målen bedömdes uppnådda för året, se tabell nedan.

Tabell 4. Tryggare Trelleborg uppföljning av mål våld i nära relationer 2023

Mål	Uppföljning

⁹ Addiction Severity Index (ASI) är en standardiserad bedömningsmetod i intervjuform avsedd för användning i missbruks- och beroendeverksamhet.

De som möter barn och unga ska ha relevant kunskap om våld i nära relationer och hur de kan hjälpa (hänvisa) den som är utsatt.	Under året har det genomförts utbildningsinsatser för personal inom förskola/skola, ungdomsenheten, trygghetsenheten och föreningsledare.
Barn och ungdomar har relevant kunskap om "våld i nära relationer".	Informationsutskick till berörd personal och föreningar, affischering på skolor, information kommunens hemsida och sociala medier.
Ta fram metod med insatser inom områdena utbildning, undervisning och kommunikation och implementera metoden.	Handlingsplan framtagen från 2022. Implementering genomförd.
Socialtjänsten ska erbjuda personal som möter barn och unga föreläsning om orosanmälningar.	Alla förskolor och skolor har erbjudits kontaktpersoner på förebyggandenheten.
Socialtjänsten ska fördjupa sitt förebyggande arbete med barn/unga	Enheten förebyggande barn och unga har utökat sina insatser. Socialtjänsten har erbjudit föreläsningar om orosanmälningar.

Källa: Presentation Tryggare Trelleborg KLG vinter 2024.

Vidare framgår behov av fortsatt arbete med förebyggande och tidiga insatser, föräldrastöd och samverkan. Huruvida det har fastställts nya mål för 2024 framgår inte av underlag eller vid intervjuer. För det fortsatta arbetet har tre åtgärder föreslagits: öppen utbildning för samtliga i kommunen för att öka kunskapen, säkerställa att kommungemensamma metoden är känd hos alla chefer samt komplettera arbetsgruppen med representant från elevhälsan, kultur- och fritidsförvaltningen samt arbetsmarknadsförvaltningen.

3.4. Bedömning

Det är vår bedömning att centrala arbetsprocesser och rutiner till stor del identifierade och dokumenterade men att de i liten utsträckning har fastställts av nämnden. Det finns ett flertal framtagna rutiner för arbetet med våldsutsatta och utsatta barn. Däremot finns det inte dokumenterade rutiner för ärenden avseende våldsutövare. Det finns ingen separat rutin för ärenden med förekomst av hedersrelaterat våld och förtyck. Av de rutiner som finns framgår vidare en tydlig ansvarsfördelning avseende utredning och beslut i ärenden, men det framgår inte tydligt var ansvaret för uppföljning ligger eller hur arbetet ska följas upp.

Socialstyrelsen föreskriver (HSLF-FS 2022:39) att socialnämnden ska fastställa rutiner för när och hur personalen i dess verksamheter ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare som behöver insatser. Det finns ingen dokumenterade förvaltningsgemensam rutin som säkerställer att alla verksamheter inom socialförvaltningen har rutiner för hur våldsutsatta ska upptäckas.

Vidare gör vi bedömningen att centrala arbetsprocesser och rutiner inte är fastställda av socialnämnden. Enligt Socialstyrelsen ska rutiner för arbetet med våld i nära relationer fastställas av socialnämnden. De rutiner vi har tagit del av inom ramen för denna granskning är inte fastställda av nämnden.

4. Uppföljning och kontroller

I detta avsnitt beskrivs nämndens arbete med individuell uppföljning av beviljade insatser samt den uppföljning som sker på gruppnivå gällande våldsärenden. Därmed besvaras revisionsfrågorna *om det sker uppföljning och utvärdering av arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck* samt om *det genomförs egenkontroller av utredningar och beslut*.

4.1. Systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete

I maj 2023 antog socialnämnden sitt kvalitetsledningssystem. Av ledningssystemet framgår att styrningen av utvecklingsarbetet utgår ifrån en masterplan som innefattar fem spår: utveckling, processer, resultat, medarbetare och kunder.

Förvaltningens avdelningar och enheter ska årligen ta fram verksamhetsplaner med förbättringsområden för året. Verksamhetsplanerna ska redogöra för lokala mål fastställda utifrån masterplanens kvalitetsmål samt en tillhörande arbetsplan med aktiviteter som ska genomföras under året. Av IFO:s och FVG:s verksamhetsplaner 2024 framgår bland annat följande lokala mål och aktiviteter:

Tabell 5. Verksamhetsplanens lokala mål och aktiviteter

Verksamhet	Mål	Aktiviteter
IFO	▶ Det ska finnas en implementerad arbetsprocess utifrån ny lagstiftning	▶ Systematisk uppföljning av våld i nära relation
FVG	▶ Måluppfyllelsen vid avslutade insatser ska vara högre än 2024 ▶ Det ska finnas en välfungerande tvärprocess avseende skyddsplaceringar av barnfamiljer utifrån den nya lagstiftningens krav ▶ Fler insatser till personer som utövat våld i nära relation ska ges ▶ Det skyddade boendet ska vara anpassat till de krav som den nya lagstiftningen innebär ▶ Statistik och nyckeltal används i verksamhetsuppföljningen	▶ Utveckla samarbetet med Arbetsmarknadsförvaltningen ▶ Arbeta fram en ny process för samarbetet mellan familjevårdsgruppen och mottag- och utredningsenheten. ▶ Utveckla insatserna för barnen i det skydda boendet ▶ Genomföra kompetensutvecklingsinsatser inom området barn- och familjesamtal ▶ Bredda den systematiska uppföljning att även gälla personer som utövar våld

Källa: Familjevårdsgruppen A3 Verksamhetsplan 2024 samt IFO A3 Verksamhetsplan 2024.

I såväl IFO:s som FVG:s verksamhetsplaner ingår ett lokalt mål avseende arbetsprocess utifrån de nya bestämmelserna från april 2024 som syftar till att förbättra skyddet för och stödet till personer som behöver skyddat boende och stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende.

Verksamhetsberättelse

Av nämndens verksamhetsberättelse från 2023 framgår det kopplat till området att den nya lagstiftningen med all sannolikhet kommer att kräva ökade resurser. Det framgår att det inte går att göra några prognoser för vad det kommer att innebära för kommunens verksamheter, men att SKR har gjort nationella uträkningar som visar att regeringen kompenserar för cirka tio procent av kostnadsökningen via statsbidrag. I delårsrapporten från tertial 1 2024 framgår det att Sveriges kommuner och regioner (SKR) signalerar att de ekonomiska konsekvenserna kommer att bli betydligt större än det statsbidrag som kommunerna har fått.

I delårsrapporten från tertial 2 2024 framgår det att verksamheten har arbetat för att ta fram nya processer för att implementera nya arbetssätt för de ärenden som omfattas av den nya lagen. Arbetet är fortsatt pågående för att säkerställa rätt hantering och det pågår även ett arbete i det skyddade boendet utifrån barnets stärkta rättigheter.

Utöver den statistik som redogjorts för under avsnitt 2.3 finns det ingen annan uppföljning eller utvärdering av arbetet med frågor som rör våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Statistiken som sammanställts inom ramen för granskningen återges inte i nämndens verksamhetsberättelse och finns därmed inte heller en analys av statistiken. Enligt uppgift har ingen systematisk sammanställning gjorts på grund av att det inte har funnits ett tillräckligt underlag, sammanställningar kommer att göras framöver.

Kvalitetsberättelse

Av kvalitetsberättelse 2023 framgår det att cirka 15 procent av alla inkomna anmälningar gällande barn under 2023, avsåg barn som utsatts för våld. Ett team har startat upp under året som erbjuder kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel (KiBB). Syftet med detta har varit att snabbt kunna erbjuda barn och familjen en evidensbaserad insats, oftast redan under utredningstiden. Några familjer har vid tidpunkten för granskningen påbörjat behandlingsserien och teamet kommer att utökas under nästa år för att kunna erbjuda fler barn och familjer behandling.

Det framgår även att enheten förebyggande barn och unga har utbildat tre medarbetare i föräldrautbildningen Föräldraskap i Sverige¹⁰. Därtill har en föräldrastödjande socialsekreterare anställts med fokus på att arbeta med familjehemsplacerade barn och deras relation till sina biologiska föräldrar.

Under 2023 inkom det 24 synpunkter eller klagomål till IFO från brukare eller brukares anhöriga. Majoriteten av dessa uppges vara från föräldrar som är i konflikter eller upplever att en handläggare tagit den andra förälderns parti under en utredning.

---

¹⁰ Utbildningen är ett samhällsorienterat program med syfte att informera om områden som är viktiga för familjelivet i Sverige. Utbildningen förvaltas av Bris och är riktad mot utrikes födda föräldrar.

Under året funnits ett mål att öka anmälningsgraden för avvikelser¹¹ som rapporteras in från verksamheten. Under 2023 inkom det 68 avvikelser jämfört med 57 under 2022. Ingen av dessa avvikelser avser arbetet med våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck.

I kvalitetsberättelsen redogörs även brukarundersökningens resultat 2023. Det framkommer inget specifikt utifrån aspekten våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck kopplat till brukarundersökningarna. Sammanfattningsvis ligger IFO över snittet inom alla delar i den nationella mätningen. Även i de lokala brukarundersökningarna får IFO:s höga betyg på samtliga delar. Det framkommer dock ett behov av att förvaltningens interna samverkan behöver bli bättre.

Intervjuade uppges att det finns en brukarenkät som kan skicka till våldsutsatta, om det är lämpligt vid ett avslut. Dock uppges det att det inte alltid är möjligt då ärenden ibland avslutas till följd av att klienten inte återkommit. Någon systematisk sammanställning av brukarenkäten genomförs inte.

4.2. Uppföljning av arbetet

Av den kommundemensamma metoden för plan mot våld i nära relationer, beslutad av kommunstyrelsen, framgår det att metoden årligen ska se över för eventuell revidering. Någon revidering har inte skett sedan den fastställdes i oktober 2022. Sammanställande för revidering är bildningsförvaltningen och samtliga medverkande förvaltningar ska utse en representant som träffas årligen. Det framgår inte av metoden hur eller när respektive nämnds aktiviteter ska följas upp. Intervjuade uppges att det är trygghetssamordnaren i kommunen som ansvarar för att följa upp hur arbetet går.

Vi har även tagit del av ett måldokument framtaget av ovan beskriven arbetsgrupp. Måldokumentet innefattar ett antal kortsiktiga mål om 1 år och ett antal långsiktiga mål om 5 respektive 10 år. Det framgår inte vem som beslutat om dokumentet, när dokumentet är ifråga eller hur och när målen ska följas upp.

I IFO:s handlingsplan för våld i nära relationer framgår det att FVG ska systematiskt och kontinuerligt följa upp sin verksamhet och de insatser som erbjuds för att säkerställa att de svarar mot det faktiska behovet. I handlingsplanen framgår fyra mål, dock framgår det inte hur eller när uppföljning av målen ska ske. Vi har inte heller tagit del av något underlag som visar att målen har följts upp.

IFO:s handlingsplan ska utöver uppföljningen också vid behov revideras. Vid nästa revidering uppges att särskilt fokus ska ligga på barn. Datum för revidering är satt till 31 augusti 2023. Vid intervju uppges det att revideringen inte genomförts som planerat men att handlingsplanen ska revideras tills årsskiftet 2024/2025.

---

¹¹ En avvikelse uppstår när det inträffar något oplanerat eller oförutsett som innebär minskad kvalitet för kunden. En avvikelse uppstår också om personalen inte arbetar efter gällande rutiner.

Uppföljning individ och gruppnivå

Sedan januari 2022 har FVG ingått i projektet SU-kvinnofrid¹². Det uppges att socialnämnden inte tagit del av någon uppföljning avseende arbetet med våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck utifrån projektet. Intervjuade uppger att de tar fram statistik från SU-reg efter behov. Från systemet går det att följa upp individers individuella förändringsmål på gruppnivå utifrån måluppfyllelse.

Projektet SU-kvinnofrid är nu avslutat men arbetet beskrivs löpa på. Samtliga inkomna ärenden sedan januari 2022 har registrerats i verktyget SU-reg¹³. Vi har tagit del av en presentation som visades vid förvaltningens strategidag i maj 2023. Underlaget avser uppföljning från SU-reg för perioden 1 januari 2022 till 12 maj 2023. Utifrån underlag gör vi bland annat följande iakttagelser (andel i procent):

▶ Ålder:	55 procent är i åldern 26-40 år
▶ Kön:	95 procent kvinnor
▶ Antal barn:	71 procent med minst 1 barn i hushållet
▶ Initiativ till kontakt:	60 procent klienten själv
▶ Hedersrelaterat våld:	7 procent ja
▶ Våldets grad:	81 procent grovt eller mycket grovt våld
▶ Måluppföljning ¹⁴ :	36 procent positiv förändring/målet uppnått
	31 procent går inte att bedöma

Av statistiken framgår det att det inte har inkommit några ärenden från beroende- och vuxenheten. Från intervju uppges olika bilder huruvida ärenden från beroende- och vuxenheten inkommit men inte registrerats eller om det inte har kommit några ärenden direkt initierade av beroende- och vuxenheten. Samarbetet med enheten har utvecklats och sedan statistiken togs fram har det inkommit fler ärenden från enheten.

I SU-reg framgår även ärendets avslutsorsak, där cirka 40 procent av ärendena avslutats då målet med stödet och/eller insatsen har uppnåtts. Cirka 26 procent av ärenden har avslutats till följd av att klienten inte har återkommit.

Under hösten 2024 ska FVG vara med i Socialstyrelsens projekt kring individbaserad systematisk uppföljning avseende våldsutsatta. Socialstyrelsens projekt är en fördjupning av SKR:s projekt där fokus kommer att vara mer kring vad i insatserna som ger resultat.

---

¹² SKR projekt om individbaserade systematiska uppföljning där kommuner följt upp socialtjänstens stöd till vuxna som utsatts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

¹³ SUreg är det verktyg som använts för att följa upp socialtjänstens stöd till våldsutsatta vuxna på individnivå inom ramen för projektet SU-kvinnofrid.

¹⁴ Individuellt förändringsmål.

Uppföljning av placeringar

Den statistik som finns avseende uppföljning av placeringar (se avsnitt 2.2.) ingår inte i socialnämndens delårs- eller årsredovisningar eller kvalitetsberättelse.

Intervjuade uppger att antalet placeringar går upp och ner över tid. Våldsutsatta som söker stöd har olika behov och beroende på individens, och eventuella barns behov, kan de handla om interna eller externa placeringar. Det interna boendet i kommunen kan ta emot cirka 3-5 familjer åt gången. Under året har boendet inte varit fullt men det har alltid bott någon där. FVG följer upp antalet placerade dygn.

Kommunen har inget ramavtal gällande externa placeringar. Alla placeringar föranleder individuella avtal med skyddade boenden. Det ingår i vårdplanen de ger till boendet att hjälpa den skyddssökande att på sikt hitta en varaktig egen bostad. Externa skyddade boenden ska skicka en skriftlig månadsrapport till FVG med utgångspunkt i genomförandeplanen. Var tredje månad ska placeringsbeslutet omprövas. Omprövningen ska föregås av en uppföljning med klienten och det skyddade boendet.

Våldsutövare

Det framkommer vid intervjuer att statistik för våldsutövare sammanställs en gång om året som en del i arbetet i den riksförening som kommunen är med i avseende arbete med våldsutövare. Då följs ärendena upp utifrån klientens individuella mål, hur många klienter det rör sig om och hur många barn de lever med. Socialnämnden tar inte del av statistiken utan den används internt inom förvaltningen. Intervjuade uppger att det har varit svårt att identifiera en fungerande metod för att systematiska följa upp arbetet med våldsutövare och menar att antalet ärenden med våldsutövare är så få att det är enkelt att räkna ihop vid behov.

FVG har haft som mål och ambition att nå fler våldsutövare och arbetar ständigt med att påminna och informera om det stöd som finns att få. Som exempel nämns bland annat att verksamheten blivit mer synliga på kommunens hemsida och sociala medier.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Avseende hedersrelaterat våld finns en uppfattning om att antalet ärenden inom socialtjänsten har minskat de senaste åren och att det kan ha ett samband med den så kallade LVU-kampanjen som riktats mot svensk socialtjänst. Rykten och desinformation har spridits bland annat spridits bland muslimska familjer i och utanför Sverige om att socialtjänsten skulle omhänderta barn utan rättslig grund. De intervjuades uppfattningen är att det är många som är rädda för att söka hjälp.

För att motverka detta har FVG arbetat med att informera bland annat på öppna förskolan, BVC och MVC. Det har även gjorts informationsinsatser genom kuratorn på SFI och från förebyggande enheten och genom deras föräldraskapsutbildning.

Vi intervjuer uppges att de har varit så pass få hedersrelaterade ärenden att det har varit svårt att identifiera specialiserade och riktade insatser för målgruppen. Det uppges även att alla socialsekreterare i FVG har gått utbildning i Patriark¹⁵.

4.3. Egenkontroller och intern kontroll

Av kvalitetsberättelse 2023 framgår att IFO kontinuerligt genomför egenkontroller i sina verksamheter för att säkerställa att brukarna får likvärdigt och rätt stöd. Av kvalitetsberättelsen framgår det inte huruvida det har genomförts några egenkontroller med koppling till våldsärenden. Enligt uppgift genomförs egenkontroller i form av att samordnaren läser samtliga utredningar och har regelbundna ärendegenomgångar. Detta finns inte dokumenterat.

Några egenkontroller med koppling till våldsärenden har dock inte genomförts.

Av uppföljning av intern kontrollplan 2023 och intern kontrollplan 2024 framgår inga risker eller kontroller kopplat till arbetet med våld i nära relationer.

Intervjuade uppger det sker kvalitetsuppföljning i det vardagliga arbetet. FVG får även extern handledning och har måndagsmöten varje vecka. Intervjuade uppges att ärendegenomgång genomförs i FVG med 4-6 veckors mellanrum. Vid detta tillfälle går samtliga ärenden igenom. Socialsekreterare uppges ha delegation på interna beslut om placering och samordnaren läser ofta igenom alla utredningar inför beslut.

4.4. Bedömning

Det är vår bedömning att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning och utvärdering av arbetet våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Bedömningen grundar sig på att socialnämnden inte tar del av någon regelbunden uppföljning av arbetet kopplat till våldsärenden i samband med exempelvis delårs- eller årsrapporten. Det görs inte heller någon systematisk och regelbunden uppföljning av statistik. I socialnämndens senaste kvalitetsberättelse redogörs inte någon uppföljning av arbetet avseende mål och utfall eller analys av verksamheten och dess kvalitet. Sammantaget bedöms den uteblivna uppföljningen som en brist.

Enligt Socialstyrelsen (HSLF-FS 2022:39) ska socialnämnden fastställa mål för arbetet med våld i nära relationer. Av målen ska det framgå när och hur målen ska uppnås. Av de fastställda mål som finns i kommunens gemensamma metod, beslutad av kommunstyrelsen, framgår det inte när eller hur uppföljning ska ske. Det framgår inte heller hur målen i IFO:s handlingsplan, vilken inte är beslutad av nämnden, ska följas upp och det framgår inte av underlag att målen har följts upp. Bedömningen är att flertalet rutiner och mål utan tydlig beskrivning av uppföljningen bidrar till en otydlig styrning och riktning för arbetet. Enligt Socialstyrelsen ska socialnämnden

---

¹⁵ PATRIARK är en bedömningsmetod för att bedöma och hantera risker vid hot om och utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck.

också fastställa hur insatser överlämnade till någon annan verksamhet ska kontrolleras och följas upp. Detta är tillämpligt exempelvis i fråga om externa placeringar. Vi har inte tagit del av någon dokumentation eller liknande som visar att nämnden fastställt rutiner för detta.

Vidare bedömer vi att det inte sker ett tillräckligt arbete med egenkontroller eller den interna kontrollen. Socialstyrelsens föreskrifter fastställer att nämnden ska utöva egenkontroll för att säkra verksamhetens kvalitet. Nämnden kan med fördel som ytterligare ett led i att stärka styrning och uppföljning säkerställa att det genomförs systematiska och dokumenterade egenkontroller av verksamheten avseende våld i nära relationer. Detta kan exempelvis ske genom systematiska stickprov avseende utvalda kvalitetsaspekter i olika delar av ärendehandläggningen.

5. Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att socialnämnden i viss utsträckning har ändamålsenliga rutiner och processer vad gäller hantering och uppföljning av ärenden som rör våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Bedömningen grundar sig på våra bedömningar för granskningens fyra revisionsfrågor, det vill säga att:

- ▶ Det finns aktuell kartläggning med viss analys av förekomsten av våld i nära relationer men kartläggningen omfattar främst våldsutsatta vuxna.
- ▶ Centrala arbetsprocesser och rutiner avseende våld i nära relation finns i viss utsträckning identifierade och dokumenterade, men inte fastställda av nämnden. För hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutövare finns det inte identifierade och dokumenterade arbetsprocesser och rutiner. Vidare har inte samtliga av nämndens verksamheter rutiner för att upptäcka förekomst av våld i nära relationer.
- ▶ Det genomförs inte egenkontroller av utredningar och beslut.
- ▶ Det sker inte en tillräcklig och ändamålsenlig uppföljning och utvärdering av arbetet mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Det framgår av granskningen att den senaste genomförda kartläggningen av förekomsten av våld i nära relationer har ett uttalat fokus på utsatta vuxna. Kartläggningen innefattar inte en kartläggning av förekomsten av barn som bevittnat våld, hedersrelaterat våld eller våldsutövare och saknar statistik avseende förekomsten av våldsärenden. Det saknas även en analys avseende om utbudet av insatser motsvarar behoven i kommunen.

Det finns i blandad utsträckning dokumenterade rutiner för arbetet med våldsutsatta vuxna och barn. Däremot finns det inte dokumenterade rutiner för ärenden avseende våldsutövare eller ärenden med förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck. Av rutinerna framgår inte tydligt var ansvaret för uppföljning ligger eller hur arbetet ska följas upp. Det finns inte heller en dokumenterad förvaltningsgemensam rutin som säkerställer att alla verksamheter inom socialförvaltningen har rutiner för hur våldsutsatta ska upptäckas, inom exempelvis LSS eller vård och omsorg saknas i dagsläget sådana rutiner. Inga av rutinerna vi har tagit del av inom ramen för denna granskning är fastställda av nämnden.

Därtill görs det ingen systematisk uppföljning av statistiken och socialnämnden tar inte del av någon regelbunden uppföljning avseende arbetet med våldsärenden. Av de fastställda mål som finns i kommunens gemensamma metod framgår det inte när eller hur uppföljning ska ske. Det framgår inte heller hur målen i IFO:s handlingsplan ska följas upp och det framgår inte av underlag att målen har följts upp. Vidare sker inget arbete med egenkontroller avseende våldsärenden.

Sammantaget behöver nämnden stärka sin styrning och uppföljning av verksamheten. Den handlingsplan med mål som finns är inte beslutad av nämnden och nämnden har inte heller på andra sätt i tillräcklig omfattning lämnat

instruktioner för hur verksamheten ska bedrivas eller följt upp att den bedrivs i enlighet med lagar och förordningar. Detta bedöms som en brist.

Vi rekommenderar socialnämnden att:

- ▶ Genomföra kartläggning som innefattar förekomsten av våldsutsatta såväl som barn som bevittnat våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutövare. Förslagsvis med bättre statistiska underlag och mer konkreta beskrivningar av förekomst och omfattning.
- ▶ Säkerställa att kartläggningen kompletteras med analys av huruvida kommunens insatser svarar mot behovet i kommunen.
- ▶ Fastställa rutiner för alla socialnämndens områden och för alla delar av ärendehandläggningen.
- ▶ Tillse att mål fastställs och följs upp och återsrapporteras till nämnden.
- ▶ Säkerställa att det genomförs systematiska och dokumenterade egenkontroller av verksamhetens arbete avseende våld i nära relationer.

Trelleborg den 12 november 2024

Hanna Ericsson

Certifierad kommunal yrkesrevisor

EY

Viktoria Wedbäck Pizevska

Verksamhetsrevisor

EY

6. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Enhetschef råd och stödenheten
- ▶ Verksamhetsutvecklare individ- och familjeomsorg
- ▶ Samordnare familjevårdsgruppen
- ▶ Socialsekreterare familjevårdsgruppen
- ▶ 1:e socialsekreterare beroende- och vuxenenheten

Analyserade dokument

- ▶ Socialförvaltningens organisation, 2024
- ▶ Kvalitetsledningssystem för socialnämnden, 2023
- ▶ Socialförvaltningen masterplan, 2024-2027
- ▶ Familjevårdsgruppens verksamhetsplan 2024
- ▶ IFO verksamhetsplan 2024
- ▶ Trelleborg kommuns metod för att förebygga våld i nära relationer, 2022
- ▶ Handlingsplan för våld i nära relationer, IFO, 2022
- ▶ Familjevårdsgruppen ärendeflöde gällande våldsutsatta, 2019
- ▶ Rutin avseende skyddsbedömning
- ▶ Rutin avseende ärenden med skyddade personuppgifter
- ▶ Rutin för gemensamma placeringar familj i skyddat boende
- ▶ Rutin uppföljning av ett barns situation efter avslutad utredning/placering
- ▶ Rutin avseende misstanke om brott mot barn
- ▶ Checklista för placering av barn i skyddat boende
- ▶ Rutin våld i nära relation beroende- och vuxenenheten och socialpsykiatri
- ▶ Barnhus - Barnfridsbrott, 2021
- ▶ Barnhus - Hur kan jag använda Barnhus, 2023
- ▶ Barnhus - Rutin Barnhus Söderslätt, 2022
- ▶ Samverkansgrupp våld i nära relation (vuxen), 2024
- ▶ Arbetsgrupp - våld i nära relationer
- ▶ Tryggare Trelleborg uppföljning av mål och delmål 2023
- ▶ Inom ramen för Trygga Trelleborg 2023-2024
- ▶ Överenskommelse brottsofferjouren Söderslätt, 2023
- ▶ Överenskommelse kvinnojouren Söderslätt, 2023
- ▶ Genomlysning av samverkan mellan kommun och polis, 2024
- ▶ Beskrivning SU-kvinnofrid, 2024
- ▶ Systematisk uppföljning - SU-reg, maj 2023
- ▶ Statistik nyckeltal - Familjevårdsgruppen, 2020-2024
- ▶ Statistik utredningstider - Familjevårdsgruppen, 2023-2024
- ▶ Kvalitetsberättelse socialförvaltningen, 2023
- ▶ Delårsrapport socialnämnden tertiäl 1 och 2 2023
- ▶ Delårsrapport socialnämnden tertiäl 1 och 2 2024
- ▶ Kartläggning - våld i nära relationer, 2022
- ▶ Uppföljning internkontrollplan socialnämnden, 2023

7. Revisionskriterier

Reglemente för socialnämnden (KS 2023:440)

Av socialnämndens reglemente, beslutad av kommunfullmäktige oktober 2023, framgår socialnämndens ansvar för att fullgöra kommunens uppgifter i enlighet med gällande lagar, förordningar och föreskrifter avseende bland annat individ- och familjeomsorgen.

Socialtjänstlag (2001:453)

Av 5 kap. 11 § framgår att socialnämnden ansvarar för olika grupper som är utsatta för våld i nära relationer, vilket framgår av den så kallade brottsofferparagrafen. Bestämmelsen lyfter särskilt fram brottsoffer, våldsutsatta kvinnor och barn som utsatts för brott. Bestämmelsen klargör även att barn, som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående, är brottsoffer. Den 1 augusti 2021 infördes en ny bestämmelse i 5 kap. 11 § avseende socialnämndens ansvar för våldsutövare. Socialnämnden ska verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld bör ha en likvärdig tillgång till insatser som syftar till att våldet ska upphöra. Socialnämnden ska därav avgöra vilken insats som ska ges med hänsyn till den enskildes förutsättningar och behov. Detta baserat på faktorer som risk för återfall och individens mottaglighet samt med hänsyn till säkerheten för den eller de som har utsatts för våld eller övergrepp och dennes närstående.

Av 2 kap. 1 § framgår att kommunen är ytterst ansvarig för att enskilda får de stöd och hjälp som de behöver. Enligt 3 kap. 3 § ska insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Verksamhetens kvalitet ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Därtill framgår det av 11 kap. 5 § att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling dokumenteras. Dokumentation ska innehålla beslut och åtgärder i ärendet. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte har tillgång.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39)

Av 2 kap. 1-9 § ska socialnämnden fastställa mål för arbetet med våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Det ska framgå när och hur målen ska uppnås. Socialnämnden ska fastställa var i verksamheten ansvaret ska ligga för att utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Om socialnämnden lämnat över ansvaret för genomförandet av insatser till någon annan verksamhet, ska nämnden fastställa hur den ska kontrolleras och följas upp. Socialnämnden ska fastställa rutiner för när och hur personalen i dess verksamheter ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta som behöver stöd och hjälp, barn som bevittnat våld som behöver stöd och hjälp samt våldsutövare som behöver insatser för att ändra sitt beteende. Socialnämnden ska fastställa rutiner för hur information om att ett barn kan vara våldsutsatt eller kan ha bevittnat våld ska föras vidare till den del av verksamheten som har ansvaret för att utreda barnets behov. Socialnämnden ska analysera

om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare svarar mot behoven i kommunen. Socialnämnden bör fortlöpande kartlägga förekomsten av våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare i kommunen. Socialnämnden ska även samverka för att samordna sina insatser och om insatser ges till flera personer i en familj ska samtliga insatser samordnas.

Enligt 4 kap. 1 § ska socialnämnden i en utredning som gäller en våldsutsatt vuxen göra en bedömning av risken för att den vuxna kommer att utsättas för ytterligare våld. Vid behov ska en ny bedömning göras. Av 5 kap. 2 § ska socialnämnden även vid utredning avseende våldsutsatt barn eller ett barn som bevittnat våld göra en bedömning av risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld. Vid behov ska en ny bedömning göras.

Socialnämnden ska enligt 6 kap. 1 § erbjuda en våldsutsatt vuxen insatser med utgångspunkt i den vuxnas behov av skydd, stöd och hjälp. Nämndens utredning och aktuell riskbedömningen ska ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som ska erbjudas. Av 5 § ska socialnämnden efter utredning erbjuda en våldsutövare insatser med utgångspunkt i dennes förutsättningar och behov. Vid bedömning av vilken insats som är lämplig bör socialnämnden ta hänsyn till bland annat våldsutövarens individuella mottaglighet för insatser och risken för återfall.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)

Av 3 kap. 1 § ansvarar den som bedriver socialtjänst för att finns ett ledningssystem för verksamheten. Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Av 2 § framgår att den som bedriver socialtjänst ska med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.

Av 4 kap. 2 § ska den som bedriver socialtjänst ska identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. I 5 kap. 2 § framgår även att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll. Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. Enligt 7 kap. 1 § ska arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet ska dokumenteras.

Bilaga 1. Trelleborgs kommuns metod för att förebygga våld i nära relation: socialtjänstens aktiviteter

Aktiviteter	Socialnämnden
<i>Utbildning</i>	- All personal ska ha grundläggande kunskap om våld i nära relationer minst motsvarande NCK's¹⁶ webbkurs - Arbetsledning ansvarar för att nyanställda som saknar grundläggande kunskaper får dessa. - Familjevårdsgruppen ger konsultation till kollegor inom IFO.
<i>Undervisning</i>	- Serviceinsatser i grupp och individuellt till barn och föräldrar. - För barn från sju år och ungdomar som lever i familjer med känslomässiga sjukdomar finns stödgrupperna Lejonet och Youtoo. - Barn och ungdomar 6-18 år som har bevittnat våld i hemmet kan få bearbetande samtal enligt metoden Trappan. - Manualbaserade föräldrautbildningarna ABC och Komet syftar till att stärka goda relationer mellan barn och föräldrar och minska konflikter. - Socialrådgivning erbjuds till föräldrar och barn via samtalsmottagning och på familjecentralerna. - Den vanligaste biståndsinsatsen till barn och ungdomar är familjebehandling. Familjebehandling syftar till att stärka barnets och familjens resurser och minska riskfaktorer.
<i>Kommunikation</i>	- Kommunens hemsida ska vara uppdaterad och innehålla relevant information kring våld i nära relationer. - FVG ska erbjuda konsultation till kommunala verksamheter om våld i nära relation gällande vuxna. - Mottag- och utredningsenheten ansvarar för att ge konsultation till anställda med anmälningsplikt om barn far illa. - FVG kan i mån av resurser utbilda personal om våld i nära relationer. - FVG tillsammans med andra kommunala aktörer deltar i nationella kampanjer för att uppmärksamma våld i nära relationer, exempelvis En vecka fri från våld.

¹⁶ Nationellt centrum för kvinnofrid.